

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК СТАТЕЙ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ПОШУКИ ТА ВІДКРИТТЯ

16-17 червня 2020 року

I частина

TIME OF ART EDUCATION

**COLLECTION OF ARTICLES VIII OF THE ALL-UKRAINIAN SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

ART EDUCATION: SEARCH AND DISCOVERY

Харків 2020

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Фомін В.В. доктор педагогічних наук, професор (гол. ред.)

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвєєва О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Мартинюк Т.В. – доктор мистецтвознавства, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Бурма А.В. канд.пед. наук, доцент

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Протокол № 7 від 19.11.2020р.

У збірнику подано статті VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: пошуки та відкриття»... Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Мистецька освіта: пошуки та відкриття»: зб. статей VIII Всеукраїнської наук. - практ. конф., (16-17 червня, 2020) / заг. ред. В.В. Фомін, Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020, Ч-І. 186 с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020

І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

УДК 378.016:7

Ольга Кузнецова,
професор кафедри музично-інструментальної підготовки
ХНПУ імені Г.С. Сковороди,
Оксана Прокопович,
директор Каховської школи мистецтв,
Владислав Тарасов,
факультет мистецтв, здобувач вищої освіти, 51МВ гр.

КОНЦЕРТНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядаються питання створення необхідних умов професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у формуванні потреби участі у концертно-просвітницькій роботі.

Ключові слова: *концертно-просвітницька діяльність, професійна підготовка майбутнього викладача музичного мистецтва, виконавська майстерність.*

The article deals with the creation of the necessary conditions for the professional training of future teachers of musical art in forming their need for participation in concert and educational activities.

Key words: *concert-educational activity, professional training of the future teacher of musical art, performing skill.*

Постановка проблеми. Концертно-просвітницька діяльність як складова професійної підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва та її актуальність виходять з того, що на сучасному етапі підйому розвитку суспільства України необхідною умовою його існування, стає організація систематичної і планомірної музично-просвітницької роботи серед населення.

Відсутність належної уваги естетичним і етичним питань виховання в школі і сім'ї призвело до майже повної деградації більшої частини сучасного суспільства. Про негативний вплив аморальної музики на дітей застерігали

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

багато діячів культури. Безумовно, музичні навчальні заклади можуть стати своєрідними просвітницькими центрами, в них силами викладачів та студентів факультетів мистецтв можлива організація у школах і Вищих широкої концертної діяльності, що буде впливати на духовний і моральний розвиток нашого народу. Концертно-просвітницька діяльність необхідна і самим виконавцям – студентам і педагогам. У процесі виступів вони відчують запит суспільства в своїй просвітницькій діяльності, можливість впливати на оточуючих, вміння долучати їх до музичної культури. Отже, в процесі концертно-просвітницької діяльності викладачі спостерігають за проявом і розвитком у студентів виконавських якостей, необхідних на кінцевому етапі роботи над музичним твором.

Метою статті є виявлення можливостей концертно-просвітницької діяльності у професійній підготовці майбутнього викладача музичного мистецтва, його готовності до вдосконалення власної виконавської майстерності.

Виклад основного матеріалу і результати дослідження. Виходячи з необхідності професійної діяльності музиканта-педагога, виступ в якості соліста або учасника оркестру, ансамблю, хору, ведучого концерту дає можливість кожному студенту внести свій доробок у справу музичного просвітництва, а також актуалізувати свої творчі здібності. Разом з тим, велика кількість учасників концерту забезпечує слухацьку аудиторію, яка складається виключно зі студентів та їх рідних, друзів майбутніх музикантів.

Участь в концертах викладачів сприяє їхньому професійному росту (вдосконалення виконавської майстерності, поповненню і узагальненню своїх знань), пробуджує фантазію і уяву, не дає замкнутися в рамках професійної технології. Таким чином, організація концертно-просвітницької роботи в коледжах мистецтв, школах мистецтв та факультетах мистецтв Вищих вирішує завдання виховання виконавських якостей учнів та студентів і приносить велику користь суспільству. Ці завдання неможливо вирішити без цілеспрямованої і широко організованої просвітницької діяльності музичних навчальних закладів,

що сприяє як формуванню виконавських навичок музикантів-професіоналів, так і створенню великої середовища музикантів-аматорів. Спільні музикування створюють умови емоційного комфорту для розвитку творчих здібностей людини, стимулюють інтерес до музики, виховують навички спілкування один з одним та з колективом. Тому, що участь в процесі художньої творчості, хоча б в самому нескладному вигляді, дає можливість активного прояву індивідуальності студента.

Викликає стурбованість той факт, що педагоги музичних навчальних закладів, найчастіше, не ставлять перед собою завдань духовного і естетичного виховання студента, розуміння просвітницької місії майбутнього музиканта-професіонала або аматора, але тільки обмежують свою діяльність навчанням гри на музичному інструменті учнів або студентів. Основна увага в музичних навчальних закладах віддається виконанню музичних програм, підготовці до іспитів, заліків, конкурсів тощо. Педагоги найбільше дбають про те, щоб сформувати соліста-виконавця, іноді шляхом надмірних зусиль, представляючи їх на іспитах та конкурсах в більш кращому вигляді, ніж це виправдовується його даруванням.

Отже, концертно-просвітницька діяльність неодмінно може стати важливою складовою навчального процесу музичних шкіл, коледжів, музичних факультетів та факультетів мистецтв. Тому, що концертне виконання - це кращий спосіб проникнення в зміст музичного твору, його глибокого розуміння, тому, що під час підготовки до виконання на естраді музичного твору найбільшою мірою проявляється увага до відтвореної музики. У процесі виступів музиканти відчують інтерес до своєї роботи в суспільстві, можливість впливу на оточуючих, прилучення їх до музичної культури. На концертах викладачі спостерігають за проявом і розвитком у студентів їх виконавських якостей, необхідних на кінцевому етапі роботи над музичним твором. Участь в концертах викладачів сприяє їхньому професійному росту (вдосконалення виконавської майстерності, поповненню і узагальненню своїх знань), пробуджує фантазію і уяву, не дає обмежуватися тільки ланками професійних технологій. Ми

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

спостерігаємо, що багато видатних композиторів і виконавців вважали просвітництво вищою формою музичної діяльності. Виходячи з цього, можна зробити висновок про те, що концертно-просвітницька діяльність є невід'ємною частиною професійної роботи кожного музичного навчального закладу, тому, що сприяє професійному зростанню учнів і викладачів, створення творчої атмосфери в колективі, морально-етичного виховання суспільства. Щоб організації концертно-просвітницької роботи в музичному навчальному закладі була успішною, її необхідно супроводжувати формуванням професійної готовності педагога до цього виду діяльності, найважливішими складовими якого є спеціальні знання, вміння, навички і психологічний настрій. Підготовка – це процес, шлях до досягнення результату, тобто до «готовності» як суттєвої передумови до успішного вирішення питань організації музично-просвітницької діяльності. А от готовність – це явище комплексне, воно пов'язане з особистими якостями індивіда: світоглядом, професійним рівнем, позитивної мотиваційної спрямованістю і її суспільною значимістю. С поняттям «готовність» тісно пов'язане поняття «діяльності» як внутрішньої і зовнішньої активності людини, регульованою усвідомленою метою.

Структура професійної діяльності вчителя музичного мистецтва діє в умовах співпраці між людьми і підпорядковується системі суспільних відносин. Так в процесі діяльності з засвоєння знань у студентів мистецьких фахів формується і проявляється професійна свідомість, що, в свою чергу, формує основні стимули концертно-просвітницької діяльності: об'єктивні (необхідність) і суб'єктивні (потреба, інтерес, мета).

Однією з найважливіших передумов діяльності педагога-музиканта є – потреба. Для виховання фундаментальних професійних і особистих якостей педагога-музиканта необхідне цілеспрямоване формування і вдосконалення потреби в музично-просвітницької діяльності. Потреба стає основою активної діяльності, перетворюючись в інтерес, значення якого для формування особистості надзвичайно велике. Потреба і інтерес – це результат розвитку

особистості. Інтерес стимулює активність особистості, надає діяльності захоплюючий характер і робить її особливо результативною.

Велике значення в музичній педагогіці приділяється формуванню індивідуально-особистісних професійних якостей і властивостей майбутнього викладача музичного мистецтва: розробці концепції цілісної музично-педагогічної діяльності; дослідженню можливостей навчання в викладанні спеціальних дисциплін, формуванню методологічної культури педагога, вихованню художньої культури, формуванню естетичних ідеалів і смаків.

Професійна готовність є результат підготовки до певного виду діяльності, представляє цілу систему професійно необхідних якостей особистості, включаючи особливий психічний стан і бажання участі в даній діяльності. Ключове значення в підготовці вчителя будь-якого фаху має опора на принцип професійно-діяльнісної спрямованості в роботі. Таким чином, поняття «готовність» являє собою синтез професійно необхідних якостей педагога-музиканта, що реалізується в його концертно-просвітницькій діяльності.

Професійна спрямованість діяльності як якості індивіда є усвідомлена, емоційно виражена спрямованість на певний вид професійної діяльності. Вона характеризується інтересом до означеної діяльності, захопленістю в роботі, усвідомленням соціальної значимості обраної професії. Синтез моральних і ділових якостей, задоволення від обраної професії є емоційною основою в процесі оволодіння професійними знаннями, вміннями і навичками. Передумовою для успішної діяльності педагога як вчителя і вихователя є володіння організаційно-педагогічними, діагностичними та проектувальними вміннями. Перш за все педагог повинен ясно усвідомлювати, що організація концертно-просвітницької роботи є необхідною складовою частиною музичного виховання і освіти, що оптимізує навчальний процес і сприяє професійному зростанню учнів і викладачів. Найвище призначення музичного мистецтва полягає в його шляхетному впливі на духовний розвиток особистості, культурний і моральний вигляд суспільства в цілому.

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Педагог повинен бути творчою особистістю. Необхідною якістю педагога-музиканта є вдосконалення своєї професійної майстерності, яке формується в рамках навчання в вищих навчальних закладах, підвищення кваліфікації, самоосвіти.

Висновки. Для здійснення успішної музично-просвітницької діяльності її організатор повинен володіти достатнім інтелектом і широкою освіченістю. На основі вивчення історії розвитку цього виду діяльності, сформованих традицій, форм і методів його проведення, він повинен сформувати модель просвітницької роботи даного навчального закладу. Організатору необхідно бути в курсі всіх подій музичного світу міста, країни, зарубіжжя, знайомитися з новими технологіями в цій галузі культурної діяльності. Велике значення надається поєднанню педагогічної та виконавської діяльності викладача-музиканта, а як відомо – в практиці народжується майстерність. Участь педагога в концертах дозволяє удосконалювати власні виконавські навички і здійснювати різнобічну позакласну роботу.

У процесі роботи зі студентами над підготовкою музичних творів до майбутнього виступу викладачеві необхідно використовувати методики видатних педагогів минулого і сьогодення для вирішення художньо-виконавських завдань. Значна роль педагога на останньому етапі підготовки до концерту визначається на генеральних та акустичних репетиціях перед концертом або естрадним виступом або конкурсним прослуховуванням. Тут слід довести якість виконання музичних творів студентів до концертного рівня, додати їм впевненості та артистизм, домогтися відповідності тексту ведучого з музичним матеріалом.

Кваліфікований аналіз концерту, відгук, рецензія в стінах навчального закладу та в засобах масової інформації – всі ці форми фіксації та аналізу проведеного заходу необхідні бути обов'язково використані викладачем, який серйозно займається просвітницькою роботою. Освітлення музичного життя навчального закладу в рамках району, міста, області піднімає соціальну значущість концертно-просвітницької діяльності майбутнього викладача

музичного мистецтва, тому це надає нам можливості перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Список використаних джерел

1. Выготский Л.С. Психология творчества. М., 1986.
2. Кузнецова О.А. Просвітницька діяльність вчителя музичного мистецтва/О.А. Кузнецова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. Вип. 15 (20). К.: НПУ, 2013. С.164-168.
3. Кузнецова О.А. Процесуально-функціональний аналіз моніторингової діагностики фахової підготовки майбутніх учителів музики /О.А. Кузнецова //Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць. Вип. 21 (26).К.: НПУ, 2016. С.18-22.
4. Нейгауз Г.Г. Искусство фортепианной игры. М., 1967.
5. Реброва О.Є. Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проекції педагогіки мистецтва: [монографія] / О.Є.Реброва. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. - 295 с.
6. Фоменко К.І. Психологія творчості: Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи. Х.: ХНПУ імені Г.С.Сковороди. 2016. 45 с.

ЗМІСТ

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Ольга Кузнецова

Оксана Прокопович

Владислав Тарасов

КОНЦЕРТНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА 3

Алла Соколова

Лі Сюелю

ЕСТЕТИЧНИЙ СМАК ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА 10

Олена Бєлоєнко

МУЗИЧНО-ОБРАЗНА ДРАМАТУРГІЯ ТВОРУ ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ 20

Ірина Мироненко

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ГІТАРНОГО
ВИКОНАВСТВА 25

Альона Лекарьєва

СУЧАСНИЙ ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН 29

Анастасія Найпак

АСПЕКТИ МИСЛЕННЯ МУЗИКАНТА-ВИКОНАВЦЯ 34

Алла Соколова

Лю Чженьянь

ПОГЛЯДИ НАУКОВЦІВ НА ПРОБЛЕМУ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ
ПОЧУТТІВ ОСОБИСТОСТІ 38

Наталія Гавришова

ПРИНЦИПИ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ ЯК ОСНОВА ПРОЕКТНОЇ
КУЛЬТУРИ 45

Ольга Шибасєва

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В РІЗНИХ ВИДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 51

Анастасія Самойленко

ПОЛІХУДОЖНЯ ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА 56